

leeftijd plegen te ontstaan, zou dan geweten moeten worden aan degeneratieve veranderingen van de wand of de inhoud van de canalis carpi. Bij degenen, die slechts aan één hand tekenen hadden van compressie neuropathie, bleek toch ook aan de andere pols de canalis carpi een te kleine dwarsdoorsnede te hebben. Dit maakt het begrijpelijk dat zoveel patiënten, die slechts aan één hand klachten hebben, na verloop van tijd ook tekenen van het carpale-tunnelsyndroom aan de andere hand krijgen. Men zou hieraan een argument kunnen ontleenen om bij klachten aan één kant toch beide polsen te opereren.

Er moge aan worden herinnerd dat MATRICALI (1970) bij het „essentiële” carpale-tunnelsyndroom regelmatig een plaatselijke vernauwing van de canalis carpi aantrof ten gevolge van een te ulnaire oorsprong van de musculus opponens pollicis. Deze toestand zou bij de foetus normaal zijn maar later niet meer. MATRICALI veronderstelde dat een geheel of ten dele persisteren van bepaalde foetale anatomische verhoudingen ten grondslag zou kunnen liggen aan het essentiële carpale-tunnelsyndroom.

Literatuur: DEKEL, S., T. PAPAIOANNOU, G. RUSHWORTH e.a. (1980) *Brit. med. J. I*, 1297.—MATRICALI, B. (1970) *Ned. T. Geneesk. 114*, 180 en 1679.

J. A. H. VAN BEUSEKOM

Diversen

Vrijwillige en onvrijwillige risico's

Risico's zijn onverbrekelijk verbonden met ons bestaan; er is geen leven zonder risico's. DINMAN (1980) vraagt zich af welke risico's nog aanvaardbaar zijn en tegen welke men bereid is maatregelen te nemen c.q. geld uit te geven. Hiertoe is allereerst een kwantitatieve benadering noodzakelijk. Er zijn verschillende analyses uitgevoerd. Zo zou,

wat de vrijwillig genomen risico's betreft, het roken van 20 sigaretten per dag één sterfgeval per jaar per 200 personen die dit doen tot gevolg hebben (1:200). Eén activiteit is nog gevaarlijker: het berijden van een motorfiets: één dode per 50 personen per jaar (1:50). Het blijkt dat men beter een fles wijn per dag kan drinken: 1:13000. Aanzienlijk minder veilig is een auto besturen (1:5900) of bergen beklimmen (1:7150). Skieën is opmerkelijk veiliger (1:1430.000) dan het gebruik van „de pil” of het ondergaan van een medische abortus binnen twaalf weken (beide 1:50.000) die weer minder risico bieden dan voetballen: 1:25000.

Sterfte ten gevolge van onvrijwillige risico's is, met uitzondering van die door ziekte (bijv. leukemie 1:12500) en aangereden worden door een automobiel (V.S. 1:20.000; Engeland 1:16600), van een veel kleinere orde: door bliksem, overstroming (Nederland) en vrijkomen van radioactiviteit uit een kerncentrale binnen een straal van 1 km (Engeland) 1:10⁶.

De schrijver betoogt dat de samenleving bereid is veel grotere vrijwillige dan onvrijwillige risico's te dragen, hetgeen soms aanleiding geeft tot tegenstrijdige gedragingen: mensen die rustig bergen beklimmen of meer dan 20 sigaretten per dag roken (en daarmee anderen aan een onvrijwillig risico blootstellen) maar protesteren tegen kernenergie. Hij berekent dat men bereid is gemeenschapsgeld uit te geven voor bestrijding van sterfterisico's tot 1:10⁶. Hier valt bijvoorbeeld het getroffen worden door een meteorietsteen (1:10¹¹) buiten. Een wereld zonder risico's is ondenkbaar. Zelfs deugdzaamheid gaat met risico's gepaard, aldus de schrijver die besluit met een Chinees gezegde: het paar dat vroeg naar bed gaat om kaarsen te sparen blijft zitten met een tweeling.

Literatuur: DINMAN, B. D. (1980) *J. Amer. med. Ass.* 244, 1226.

J. GEERLING

BERICHTEN

Binnenland

Bevolkingsonderzoek longkanker; Overijsselse longartsen distantiëren zich van de provinciale geneeskundige inspecteur. — Uit naam van alle klinisch werkzame longartsen in Overijssel heeft P. OOSTINGA, longarts te Almelo, een open brief gezonden aan de gemeentebesturen in die provincie. De aanleiding vormde een advies van de inspecteur van de Volksgezondheid te Overijssel, waarin deze de gemeentebesturen had meegedeeld dat er geen reden meer was voor het gerichte bevolkingsonderzoek op tuberculose. De longartsen erkennen de juistheid van dit advies vanuit het gezichtspunt der tuberculosebestrijding, maar zij stellen daar tegenover dat dank zij het röntgenologisch onderzoek van de bevolking patiënten worden opgespoord met longcarcinoom in vroeg stadium en een daarmee overeenkomende, relatief gunstige prognose. De inkrimping van de tuberculosebestrijdingsdiensten heeft er in sommige provincies al toe geleid dat het bevolkingsonderzoek is gestaakt. De longartsen vrezen dat met het advies van de inspecteur ook in Overijssel de bijl is gelegd aan de wortel van het röntgenologisch bevolkingsonderzoek. Zou deze tendens zich landelijk doorzetten, dan zullen jaarlijks in Nederland naar schatting enkele honderden tijdige diagnoses van longkanker worden gemist. De longartsen her-

inneren eraan dat de Gezondheidsraad nog een adviesaanvraag van de staatssecretaris van Volksgezondheid in behandeling heeft over het bevolkingsonderzoek van de vroege opsporing van longkanker. De speciale commissie die zich over het vraagstuk buigt, overweegt een proefregio aan te wijzen om de doelmatigheid van bevolkingsonderzoek empirisch te kunnen vaststellen. De stichting Bevolkingsonderzoek Overijssel heeft op dit gebied haar sporen reeds verdiend en Overijssel zou daarom zeker als proefregio in aanmerking komen. Het Gezondheidsraadrapport is echter nog niet uit en, zouden de gemeentebesturen gehoor geven aan het advies van de inspecteur, dan is het de vraag of het bevolkingsonderzoek in Overijssel nog bestaat als het uitkomt. Dit en de directe baten van de vroege diagnostiek voor de Overijsselse bevolking zijn de argumenten op grond waarvan de longartsen een klemmend beroep doen op de gemeentebesturen hun medewerking niet op te zeggen, ondanks het andersluidend advies van de tuberculosebestrijdingsautoriteiten.

Minder artsen bereid bloedmonsters te nemen van verkeersdelinquenten. — Op een bijeenkomst van de Werkgroep Alcohol van de Centrale Politie Verkeers Commissie heeft de voorzitter — de Utrechtse hoofdcommissaris van politie C. S. VAN DOESBURG — opgemerkt: „Het valt niet te